

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Сухробӣ Мирзоалӣ дар мавзӯи «Журналистикаи байналхалқии тоҷик: махсусият, равандҳо ва дурнамо» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигорӣ байналмилалӣ. – Душанбе, 2026. – 412 с.

Мубрами мавзӯи таҳқиқ. Журналистикаи байналхалқӣ яке аз бахшҳои муҳим ва ояндадори журналистика ба шумор меравад, ки он ба равобити байналхалқӣ таъсири зиёд расонда метавонад. Аз ин рӯ, инъикос ва таҳлили набзи ҳаёти байналхалқӣ аз фаъолияти ВАО-и байналхалқӣ алоқамандии бештар дорад. Инчунин дар муаррифии миллатҳо ва давлатҳо нақши журналистикаи байналхалқӣ бузург буда, ташаккули имиджи давлатҳо, афзудани таваҷҷуҳи сайёҳон ва густариши муносибатҳои байналхалқӣ самараи фаъолияти ВАО-и байналхалқӣ мебошад. Илова бар ин баъзан дар расонаҳои байналхалқӣ иттилооти нодуруст, ғаразнок, таҳрифгардида ва ё бухтон нисбат ба кишваре, миллате ва ё шахсиятҳои машҳур паҳн мегардад, ки он ҷузъе аз набардҳои иттилоотӣ аст. Ҷиҳати муқобилият намудан ба иттилооти нодуруст, муаррифии худ ва густариши равобити байналхалқӣ давлатҳо ВАО-и байналхалқии худро таъсис медиҳанд ва Тоҷикистони соҳибистиклол низ дар ин самт талошҳои зиёд дорад.

Мавзӯи диссертатсионӣ Сухробӣ Мирзоалӣ аз ҷумлаи мавзӯҳои навест, ки ба таҳқиқи махсусият, равандҳо ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷик бахшида шуда, то ҳол мавриди таҳқиқ қарор нагирифта буд. Доир ба фаъолияти намоёндагӣҳои ВАО-и байналхалқӣ дар Тоҷикистон мақолаҳо ва таҳқиқот мавҷуд аст, вале мавзӯи журналистикаи байналхалқии тоҷик ба таври мукамал мавриди пажӯҳиш қарор дода нашудааст. Дар диссертатсияи Сухробӣ Мирзоалӣ аввалин маротиба тавсифи журналистикаи байналхалқии тоҷик, махсусият, равандҳо ва дурнамои он ба риштаи таҳқиқ кашида шудааст.

Аз ин рӯ, ба назари ман, таълифоти илмӣ Сухробӣ Мирзоалӣ ҷиҳати таҳқиқи хусусиятҳои журналистикаи байналхалқӣ, омӯзиши пайдоиш, ташаккул, равандҳо ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷик мавзӯи актуалӣ ва муҳим арзёбӣ гардида, ҷиҳати омӯзиш, баррасӣ ва муайянсозии муаммоҳои журналистикаи байналхалқӣ мусоидат мекунад.

Дар ин диссертатсия моҳият, таъинот ва шинохти журналистикаи

байналхалқӣ, таърихи пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқӣ дар олам ва Тоҷикистон, умумият ва фарқи журналистикаи байналхалқии тоҷик ва Тоҷикистон, муаррифии симои Тоҷикистон дар ВАО-и байналхалқӣ, ҷангҳои иттилоотӣ дар журналистикаи байналмилалӣ, нақши расонаҳои байналхалқӣ дар равободӣ байналхалқӣ ва дигар паҳлуҳои журналистикаи байналхалқии тоҷик баррасӣ шуданд.

Тавре дар ин пажӯҳиш қайд гардидааст, ВАО-и байналхалқии форсизабонон ҳамчун минбари тарғиботи дигар кишварҳо фаъолият карда, ВАО-и байналхалқии Тоҷикистон ба муаррифии кишвар, ҳимояи манфиатҳои миллӣ дар арсаи байналхалқӣ ва таъмини амнияти фазои иттилоотии ҷумҳурий равона гардидааст. Дар ин асос метавон гуфт, ки матраҳ шудани чунин масъалаҳои муҳим дар диссертатсия **аҳаммияти махсуси илмӣ** дорад.

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқи масоили мубраме чун шинохт, моҳият ва функсияҳои журналистикаи байналмилалӣ, проблемаҳои муосир ва таҳаввулоти соҳа, таърихи пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналмилалӣ, ҳолат ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷик ва амсоли он барои аудиторияи тоҷик дар доираи ин қори таҳқиқи диссертатсионӣ аз он гувоҳӣ медиҳад, ки мавзӯи пажӯҳиши мазкур ба доираи мавзӯҳо ва масоили таҳқиқи **шиносномаи ихтисоси илмӣ 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ пурра мувофиқат мекунад.**

Навгони илмӣ диссертатсияи доктараби дараҷаи илмӣ дар он арзёбӣ мегардад, ки бори нахуст дар қолаби рисолаи таҳқиқӣ ба таҳлили ҳамаҷонибаи шинохт, моҳият, вижагӣҳо, равандро ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷик таваҷҷуҳи хоса зоҳир шудааст.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Натиҷаҳои бадастовардаи доктараби дараҷаи илмӣ ва хулосаю тавсияҳои пешниҳоднамудаи диссертант аз якҷанд ҷиҳат асоснок гардида, хеле эътимодбахш мебошанд. Дар қори диссертатсионии мазкур аз дастовардҳои илмӣ ва осори назариявӣ ва амалии муҳаққиқони ватанию хориҷӣ ба ҳади зарурӣ истифода гардида, маълумоту сарчашмаҳо мушаххасанд. Ҳамзамон мавқеъгириҳои рисоланавис дар мувоҳидаҳо ва таҳлилҳои ҷудогона доир ба мавзӯи таҳқиқ ва маълумоти пешниҳодкардаи ӯ дар асоси факту далелҳои боварибахш ва ҷолиби таваҷҷуҳ ифода гардидаанд. Ҷобачогузориҳои фактҳо, пешниҳоди далелу бурҳонҳо, хулосаҳо ва тавсияҳои доктараби дараҷаи илмӣ хеле эътимоднок буда, қисми зиёди онҳо дар интишороти рисоланавис роҷеъ

ба мавзуи диссертатсия инъикос гардидаанд. Дар асоси қайдҳои мазкур метавон таъкид кард, ки **хулоса ва тавсияҳои докталаби дараҷаи илмӣ** хеле эътимоднок буда, ҷиҳати пажӯҳиши соҳаи журналистикаи байналмилалӣ дар оянда заминаи мусоидро фароҳам овардааст.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсияи тақризшаванда аз муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқ, панҷ боб, понздаҳ фасл, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, рӯйхати адабиёт ва нашри таълифоти илмӣ докталаби дараҷаи илмӣ иборат буда, ҳаҷми умумии он 412 саҳифаи чопи компютериро ташкил додааст. Дар **муқаддимаи диссертатсия** аҳаммияти таҳқиқи мавзӯ, дараҷаи омузиши он, вазифаҳо, объекту предмети пажӯҳиш, навгониҳои илмӣ таҳқиқ, аҳаммияти назариявӣ амалии натиҷаҳои бадастовардашуда ва дигар қисматҳои зарурӣ муайян карда шудаанд.

Боби аввали диссертатсия «Журналистикаи байналхалқӣ шинохт, мушкилот ва равандҳои муосири он» ном дошта, дар заминаи он дар доираи **се фасл** шинохт, моҳият, таҳаввулот ва мушкилоти журналистикаи байналхалқӣ баррасӣ шудааст. Дар **фасли аввали боби якум – «Шинохт ва моҳияти журналистикаи байналхалқӣ»** рисоланавис ба таҳқиқи моҳият ва функсияҳои журналистикаи байналхалқӣ таваҷҷуҳ карда, умумият ва фарқият миёни журналистикаи байналхалқӣ, журналистикаи глобалӣ ва журналистикаи хориҷиро баррасӣ намуда, дар баробари назари муҳаққиқон мавқеи худро ибраз медорад. Инчунин алоқамандии журналистикаи байналхалқӣ бо дигар соҳаҳои ҳаёти байналхалқӣ муайян карда шудааст. Хулосаҳои рисоланавис аз фасли аввали рисола дар мавриди талабот ба журналистони байналхалқии муосир дар асри ХХІ бомаврид ва асосноканд, зеро дар баробари истифода аз техника ва технологияи муосир, омодагии доимӣ ба сафарҳои ногаҳонӣ, маҳорати баланди журналистӣ аз шартҳои асосии журналистикаи байналхалқии муосир гардидаанд.

«Таҳаввулот дар журналистикаи байналхалқӣ» унвони **фасли дуюми боби аввал** буда, баррасии вазъияти журналистикаи байналхалқӣ ва таҳаввулоти соҳаро фаро гирифтааст. Диссертант дар доираи 7 банд таҳаввулоти журналистикаи байналхалқиро табақабандӣ намудааст. Аз ҷумла, муайян карда шудааст, ки пешрафтҳои технологӣ, яъне пайдоиши интернет ва ташаккули васоити ахбори омма, фароҳам овардани имконият барои паҳн кардани иттилоот тавассути платформаҳои нав, афзоиши рақибон дар фазои иттилоотии олам, муҳиммияти рушди журналистикаи байналхалқӣ ва мутобиқшавии ВАО-и байналхалқӣ ба

пешрафти техникӣ таҳаввулотӣ дигаре дар журналистикаи байналхалқӣ ба шумор меравад.

Дар **фасли сеюми боби якум «Проблемаҳои муосири журналистикаи байналхалқӣ»** диссертант проблемаҳои соҳаро баррасӣ намуда, муайян кардааст, ки масъалаи тартиби гуногуни аккредитатсияи журналистони байналхалқӣ дар давлатҳо, роиё нагардидани озодии суҳан ва этикаи касбӣ, шиддат ёфтани рақобат байни ВАО-и байналхалқию хориҷӣ ва миллӣ, паҳши иттилооти бардурӯғ, корбурди васеи ВАО-и байналхалқӣ дар ҷангҳои иттилоотӣ, баррасии якҷонибаи проблемаҳои глобалӣ дар ВАО-и байналхалқӣ ва дигар мушкилоти ҳамсон аз проблемаҳои асосии журналистикаи байналхалқӣ ба ҳисоб мераванд.

«Пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқӣ» унвони боби **дуюми рисола** буда, фарогири пажӯҳиши пайдоиши журналистикаи байналхалқӣ ва марҳилаҳои ташаккули он мебошад. Дар фасли аввали боби дуюм **«Таърихи пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқӣ»** рисола навис заминаҳои пайдоиши журналистикаи байналхалқӣ ва давраҳои ташаккулёбии онро мавриди пажӯҳиш қарор додааст.

Муҳаққиқ муайян намудааст, ки решаҳои гузоришнависи муосири байналмилалӣ дар тавсеаи системаи иртиботӣ дар асри XIX амиқ ҷойгир шуда, пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқӣ ба таърихи зуҳури журналистика дар олам саҳт алоқаманд буда, онҳо таърихи муштарак доранд ва ВАО-и байналхалқӣ новобаста аз нуфузи пурқудрати худ ҳамчун як бахши журналистика боқӣ мондаанд.

Унвони **фасли дуюми боби дуюм – «Журналистикаи байналхалқии тоҷик ва марҳилаҳои ташаккули он»** буда, диссертант ин фаслро ба пажӯҳиши журналистикаи байналхалқии тоҷик бахшида, се марҳилаи онро муайян намудааст.

Диссертант хусусиятҳои ҳар як марҳиларо таҳлил намуда, вазъи журналистикаи байналхалқии тоҷикро баррасӣ кардааст. Аз ҷумла, ба назари ӯ дар марҳилаи аввал рӯзномаи «Бухорои шариф» дар ташаккули ҷаҳонбинии аудитория ва шинохти олам нақши бориз доштааст. Рисола навис муайян намудааст, ки маводди байналхалқии ВАО-и Тоҷикистон дар замони Шуравӣ аз маводди байналхалқии муаллифони ВАО-и умумииттифоқӣ ва маводди байналхалқии муаллифони ВАО-и ҷумҳурӣ иборат будааст.

Дар **фасли сеюми рисола «Ҷаҳонишавии ахбори байналхалқӣ ва марҳилаҳои он»** раванди паҳншавии ахбори байналхалқӣ ва махсусиятҳои

ҳар яке аз панҷ марҳила ва ҷойгоҳи ВАО-и байналхалқӣ дар онҳоро муайян карда шудааст. Илова бар ин дар фасли мазкур мушкилоти амнияти фазои иттилоотии Тоҷикистон таҳлил шуда, ба масъалаи густариши таъсири ВАО-и байналхалқӣ, хориҷӣ ва платформаҳои гуногун ба ҷомеаи мо баррасӣ шуда, рисоланавис кӯшиш кардааст, роҳҳои ҳалли ин масоилро нишон диҳад.

Дар хулосаи боби дуюм рисоланавис маълум кардааст, ки журналистикаи байналхалқии тоҷик аз ВАО-и байналхалқии ватанӣ ва ВАО-и байналхалқии кишварҳои дигар, ки барои форсизабонон ва тоҷикон нигаронида шудаанд, иборат аст. ВАО-и байналхалқии тоҷик аз ВАО-и байналхалқии Тоҷикистон фарқ дошта, бахшҳои форсӣ, дарӣ ва тоҷикии расонаҳои ВВС, «Озодӣ», Садои Амрико, Радиои байналхалқии Чин ва дигар кишварҳо мисоли онҳо мебошанд.

«Нақши журналистикаи байналхалқӣ дар ташаккули имичи мусбати давлат» унвони боби сеюми диссертатсия буда, муаллиф дар доираи се фасл ин масъалаи муҳимми марбут ба журналистикаи байналхалқии муосирро таҳқиқ намудааст. Фасли аввали боби мазкур **«Имичсозӣ дар журналистикаи байналхалқӣ»** ном дошта, дар ин фасл доктринаи дараҷаи илмӣ таъкид менамояд, ки аз даврони пайдоиши матбуот дар ташаккули имичи кишвар журналистика нақши ҳалкунанда мебозад ва истифода аз имкониятҳои ВАО дар ин самт ба яке аз ҷузъҳои фаъолияти байналмилалӣ давлатҳо мубаддал гаштааст.

Дар идомаи фасл таҷрибаи имичофаринии кишварҳо тавассути ВАО-и байналхалқӣ баррасӣ гардида, рисоланавис ҷиҳати беҳтар гаштани имичи байналхалқии Тоҷикистон корбурди 7 усули пешниҳоди иттилоотро бамаврид меҳисобад. Аз ҷумла, таъкид мегардад, ки таъсиси марказҳои имичсозӣ ва ё таблиғотӣ дар таркиби намояндагӣҳои Вазорати корҳои хориҷӣ дар хориҷа ҷиҳати ҷимояи манофеи миллӣ дар арсаи ҷаҳонӣ муҳим аст.

Дар фасли дуюми боби сеюм **«Симои Тоҷикистон дар ВАО-и байналхалқӣ»** мавриди пажӯҳиш қарор дода шудааст. Таҳлил ва баррасии муаррифии Тоҷикистон дар расонаҳои байналхалқӣ барои ҷомеаи мо дорои аҳамияти бузург аст, чунки симои Тоҷикистон ва миллати тоҷик аз тарафи расонаҳои баъзе давлатҳо ва гурӯҳҳои манфиатдор ба таври манфӣ роҳандозӣ мегарданд. Диссертант аҳамияти ин масъаларо ба эътибор гирифта, маводди сомонаҳои расонаҳои байналхалқии «Спутник» ва радиои «Озодӣ»-ро таҳлил намуда, сиёсати иттилоотии онҳо дар хусуси Тоҷикистонро маълум намудааст. Рисоланавис ба маврид

қайд менамояд, ки муаррифии миллатҳо дар расонаҳои байналхалқӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ дар замони муосир ҳанӯз ҳам аз масъалаи ҷиддӣ ба ҳисоб меравад, зеро нисбат ба журналистони касбӣ корбарони шабакаҳои интернетӣ ғаёлотар гардида, дар масъалаҳои миллӣ, барангехтани кинаю адовати миллию динӣ зиёдаравӣ мекунад.

Дар фасли сеюми боби сеюм «Муаррифии имконоти сайёҳии Тоҷикистон дар ВАО-и байналхалқӣ» мавриди пажӯҳиш қарор дода шуда, «Трэвел-журналистика» ҳамчун яке аз бахшҳои нав ва ҷозибаноки журналистикаи байналхалқӣ мавриди таҳқиқ қарор дода шудааст. Рисоланавис дар баробари баррасии вижагиҳои журналистикаи сайёҳӣ, ба масъалаи муаррифии минтақаҳои сайёҳии кишвар тавачҷуҳ намуда, ҳамкориҳои намоёндагони Тоҷикистон бо ВАО-и байналхалқиро бо мисолҳо таҳлил кардааст. Вобаста ба ин масъала диссертант дуруст қайд менамояд, ки “давлатҳо ҷиҳати беҳбуд бахшидан ба имиҷи байналхалқии худ ва ширкатҳои сайёҳии миллӣ ва байналхалқӣ ба хоҳири густариши даромаднокии худ ва васеъ намудани ҳавзаи ғаёолият ба ҳамкориҳои бештар бо расонаҳои байналхалқӣ ҳавасманд гардиданд. Зеро то кадом андоза инъикос гаштани имконот ва захираҳои сайёҳии олам дар расонаҳои байналхалқӣ ба пешрафти соҳа таъсири бузург мерасонад” (Диссертатсия, с. 217).

«Баррасии масъалаҳои миллӣ дар журналистикаи байналхалқӣ» унвони боби чорум буда, баррасии масоили миллӣ дар журналистикаи байналхалқӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст. Дар фасли якуми боби чорум **«Журналистикаи байналхалқӣ ва масъалаҳои миллӣ»** диссертант маълум кардааст, ки ВАО-и бархе аз кишварҳо барои барангехтани бадбинӣ ва нифоқ миёни дигар кишварҳо метавонанд маъракаи иттилоотиро роҳандозӣ намоёнд. Диссертант дар идомаи фасл маводди баҳсбарангези сомонӣ «CNN Travel» дар атрофи олимони тоҷик, аз он ҷумла, Абуалӣ Ибни Сино ва рӯйдодҳои ҳамсон дар фазои иттилоотии ҷаҳонро пажӯҳиш намуда, муайян кардааст, ки амали CNN дар атрофи олимони тоҷик амали тасодуфӣ ва сирф амали тижоратӣ нест, балки он нишони ҳамраӣ ва ҷонибдорӣ аз мавқеи зидди форсу тоҷикӣ мебошад.

Фасли дуюми боби чорум «Набардҳои иттилоотӣ дар журналистикаи байналхалқӣ» ном дошта, дар он нақши ВАО-и байналхалқӣ дар ҷангҳои иттилоотӣ таҳқиқ гаштааст. Диссертант шаш ҷанбаи истифодаи ҷанги иттилоотӣ дар журналистикаи байналхалқиро баён намуда, истифодаи шабакаҳои иҷтимоӣ дар набардҳои иттилоотиро қайд намудааст. Аз ҷумла, муайян намудааст, ки домани ҷангҳои иттилоотӣ аз майдони

ВАО-и байналхалқӣ ба шабакаҳои иҷтимоӣ, аз ҷумла Ютуб кӯчида онро ба рақиб ва ё шабакаи ВАО-и байналхалқӣ табиб додааст.

Фасли сеюми боби чорум «Нақши ВАО-и байналхалқӣ дар равобити байналхалқӣ» унвон дошта, рисола навис дар доираи ин фасл зарфиятҳои ВАО-и байналхалқӣ дар ташаккули афкори ҷамъиятӣ оид ба муносибатҳои байналхалқӣ, аз ҷумла равобити Тоҷикистон ва Ёзбекистонро дар мисоли маводди радиои “Овози тоҷик” мавриди паҷуҳиш қарор додааст. Рисола навис муайян намудааст, ки ВАО-и байналхалқӣ дар раванди инъикос ва таҳлили муносибатҳои байналхалқӣ ғаъолона иштирок карда, таъсири онҳо ба дипломатия ва равандҳои сиёсӣ зиёд буда, дар муколамаи байни фарҳангҳо ва муаррифии дастовардҳои дипломатӣ нақши бориз доранд.

Дар боби панҷуми рисола **«Журналистикаи байналхалқии муосири тоҷик: ҳолат ва дурнамо»** ном дорад. Фасли якуми боби мазкур **«Радиоҳои байналхалқӣ барои форсизабонон ва тоҷикон»** унвон дошта, рисола навис ба пайдоиши радиошунавонии байналхалқӣ, анвои радиоҳо барои форсизабонон ва тоҷиконро мавриди баррасӣ қарор додааст. Инчунин радиоҳои байналхалқӣ барои форсизабононро муҳаққиқ ба чор намуд тақсимбандӣ намуда, вижагиҳои ҳар яке аз онҳоро дар алоҳидагӣ қайд карда, таърихи ташкил, махсусиятҳои ғаъолият, ҳадаф ва вазифаҳои онҳоро маълум намудааст. Диссертант муайян кардааст, ки мубориза барои ғасби фазои иттилоотии кишварҳои форсизабон ва мағзшӯйии форсизабонон дар саросари олам ҳамоно идома дошта, кишварҳои Исроил ва Туркия ба мисли ИМА дар ин самт бештар ғаъол гаштаанд.

Фасли дууми боби панҷум «Журналистикаи байналхалқӣ дар Тоҷикистон: ҳолат ва дурнамо» унвон дошта, рисола навис дар ин фасл ба паҷуҳиши ғаъолияти намояндагиҳои ВАО-и байналхалқӣ дар Тоҷикистон таваҷҷуҳ намудааст. Ба ақидаи диссертант журналистикаи байналхалқӣ дар Тоҷикистон аз журналистикаи байналхалқии ватанӣ ва ВАО-и байналхалқии абарқудратҳо ва кишварҳои дигар иборат аст. Муҳаққиқ дуруст қайд менамояд, ки ВАО-и байналхалқии ватаниро Намояндагии миллии Ширкати байнидавлатии радио ва телевизиони «Мир», Радиои «Овози тоҷик» ва шабакаи телевизионии «Ҷаҳоннамо» ташкил медиҳанд. Инчунин дар ин фасл масъалаи оmodасозии журналистони байналхалқии тоҷик баррасӣ шуда, махсусиятҳои оmodасозии кардҳо барои соҳаи мазкур дар ИМА, Русия, Чин ва Белорусия таҳлил гардидааст.

Дар фасли сеюми боби мазкур «**Махсусиятҳои инъикос ва таҳлили авзои олам барои аудиторияи тоҷик**» таҳқиқ гардидааст. Рисоланавис доир ба масъалаи мавриди пажӯҳиш чунин мешуморад, ки бозтоби навигарӣҳои олам ва пешниҳоди маводди таҳлилӣ доир ба авзои байналхалқӣ дар расонаҳои Тоҷикистон бо роҳҳои наشري тарҷумаи мавод, бознашр бо забони асл, таҳияи мавод бо истифодаи факту далелҳои ВАО-и байналхалқию хориҷӣ аз ҷониби журналистон ба роҳ монда шудааст. Инчунин мушкилот дар ин самт ва роҳи ҳалли онҳо аз ҷониби диссертант пешниҳод гардиданд, ки ин ҳама гуовҳи огоҳии ӯ аз соҳаи мавриди таҳқиқ мебошад.

Хулосаи диссертатсионии довталаби дараҷаи илмӣ дар 18 банд таҳия гардида, онҳо фарогири муҳимтарин бардоштҳои илмии диссертант мебошанд. Дар интиҳои ҳар як банди хулоса ишора ба мақола ва дигар таълифоти довталаби дараҷаи илмӣ ҷой дода шудааст, ки ин ҳама гувоҳи аз рӯи тартиби муайян анҷом дода шудани диссертатсия мебошад. Хулосаҳои рисола ва тавсияҳои довталаби дараҷаи илмӣ дорои ҷанбаи қавии назариявӣ ва амалӣ буда, бардошти муҳаққиқ аз таҳлил, баррасӣ ва таҳқиқи мавзӯ, масоили меҳварии боб ва фаслҳои диссертатсия мебошанд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии диссертатсия. Диссертатсияи тақризшаванда аҳаммияти баланди илмии назариявӣю амалӣ дошта, қабл аз ҳама, ба ҳалли масоили то ҳол омӯхтанашудаи журналистикаи байналхалқии тоҷик мусоидат мекунад. Метод ва усулҳои илмии дар диссертатсия истифода гардида, методҳои санҷидашудаи илмӣ ва боэътимод буда, ба довталаби дараҷаи илмӣ дар татбиқи усулҳои нақди журналистӣ, пажӯҳиши назария, амалия ва таърихи журналистикаи байналхалқии тоҷик имконоти мусоид фароҳам овардаанд. Рисолаи мазкур яке аз аввалин таҳқиқоти мукамал доир ба журналистикаи байналхалқии тоҷик буда, маводди онро метавон дар ҷараёни таҳқиқи масоили гуногуни журналистикаи байналхалқӣ истифода кард. Инчунин маводди рисолаи мазкурро дар ҷараёни татбиқи сиёсати давлатӣ дар самти ҳамкорӣ бо воситаҳои ахбори оммаи байналхалқӣ, ташаккулдиҳии имиҷи кишвар, такмил додани фаъолияти ВАО-и байналхалқии худӣ, таҳияи дастур ва барномаҳои нави таълимӣ, наشري китобҳои дарсӣ, таҳқиқи назария, амалия ва таърихи журналистикаи байналхалқӣ ва ғайра метавон истифода кард.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Дар 1 монография ва 37 мақола, аз ҷумла, 21 мақолаи дар маҷаллаҳои илмии

тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 2 мақолаи дар маҷаллаҳои илмии Русия нашр гардида, мазмун ва муҳтавои диссертатсияи Сухробӣ Мирзоалӣ инъикоси худро ёфтааст. Дар 7 конференсияи байналхалқӣ ва зиёда аз 10 конференсияи илмӣ назариявии ҷумҳуриявӣ маъруза намудани диссертант аз муаррифии шоистаи мавзӯи таҳқиқшаванда дарак медиҳад.

Қайд кардан зарур аст, ки натиҷаҳои таҳқиқоти мазкурро барои тадриси фанҳои “Муқаддимаи ихтисос”, “Назарияи журналистикаи байналхалқӣ” ва “Таърихи журналистикаи кишварҳои хориҷӣ” истифода кардан бамаврид аст, инчунин барои курсҳои махсусу дарсҳои интихобӣ мавод дода метавонад. Дар асоси диссертатсия таҳияи дастурҳои таълимӣ оид ба журналистикаи байналхалқӣ ва журналистикаи сайёҳӣ имконпазир аст.

Сохтори диссертатсия тибқи талабот таҳия гардидааст, ки мақсад ва вазифаҳои дар таҳқиқ гузошташуда дар ин таркиб пурра ҳаллу фасл гардидаанд.

Новобаста аз ин, дар таҳқиқи диссертатсионии Сухробӣ Мирзоалӣ баъзе нуқсонҳо, ғалатҳои техникаю имлоӣ ва мантиқӣ мушоҳида мешаванд, аз ҷумла:

1. Дар фасли дуюми боби дуюм диссертант зимни таҳқиқ бояд журналистикаи байналхалқии тоҷикро дар замони шуравӣ ба таври васеъ таҳқиқ мекард.
2. Дар диссертатсия таносуби бобҳо ва фаслҳо на ҳамеша риоя шудааст. Аз ҷумла, боби якум 66, боби дуюм 57, боби сеюм 72, боби чорум 51 ва боби панҷум 59 саҳифа дошта, камтарин фасл 14 саҳифа ва аз ҳама зиёдтар 28 саҳифаро дар бар гирифтааст.
3. Дар рисола маводди фаровон аз расонаҳои байналхалқӣ истифода шудааст. Агар анвои жанрӣ ва вижагиҳои сабки нигориш дар журналистикаи байналхалқии муосир дар диссертатсия дар як фасли алоҳида баррасӣ мегардид, беҳтар буд.
4. Диссертант аз адабиёт ва сарчашмаҳои зиёд истифода намудааст ва хуб мешуд, ки ба китобҳои наватарини муҳаққиқон, мисли Муродӣ Мурод, Олимҷон Салимзода ва Саидмуроди Хочазод назар мекард.
5. Дар саҳифаҳои 73 ва 328-уми рисола ва саҳифаҳои 25 ва 40-уми автореферат ғалатҳои имлоӣ ва техникӣ ба мушоҳида мерасанд, ки қайд намудани онҳо дар ғалатнома ба манфиати кор аст.

Лозим ба тазакур аст, ки камбудӣ ва эродҳои номбаршуда ҷузъӣ буда, хусну қубҳи рисоларо коҳиш намедиҳанд. Дар умум, ҳамаи

вазифаҳои таҳқиқ иҷро гардида, рисола аз ҷиҳати мазмун, мундариҷа, сохтор, баёни матлаб пурра ба талаботи навиштани рисолаҳои илмӣ мувофиқ мебошад.

Аз ин рӯ, диссертатсияи довталаби дараҷаи илмӣ – Сухробӣ Мирзоалӣ дар мавзӯи «Журналистикаи байналхалқии тоҷик: махсусият, равандро ва дурнамо» ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Шурои диссертатсионӣ ва тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст, мутобиқат намуда, муаллифи диссертатсия ба дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ, сазовор мебошад.

Муқарризи расмӣ:

доктори илмҳои филологӣ, профессори
кафедраи медиакоммуникатсияи факултети
филологияи рус, журналистика ва
медиатехнологияҳои Муассисаи таълимии
байнидавлатии маълумоти олии «Донишгоҳи
(славянии) Россия ва Тоҷикистон»

«25» 08 соли 2026

Муллоев Ш.Б.

Нишонӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Зафар, бинои 229, ҳуҷраи 24
Телефон: 935005750;
E-mail: mulloev_sharif@mail.ru

«Имзои профессор Ш.Б. Муллоевро тасдиқ мекунам»
Муовини сардори Раёсати кадрҳои МБҶ Муассисаи таълимии
байнидавлатии маълумоти олии «Донишгоҳи
(славянии) Россия ва Тоҷикистон»

Боровицкая Л.А.

Нишонӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Мирзо Турсунзода, 30
Телефон: +992 (37) 221-35-50; +992 (44) 620-42-33;
E-mail: nauka-rtsu@rambler.ru
«25» 08 соли 2026